

Fig. 5. Stavkyrkan i Skagen efter P. A. Säve.
Stave church at Skagen. After P. A. Säve.

säger: »Till Skagas kapell i Udenäs Gäll insändas ännu från åtskilliga orter ansefliga offer för att hjälpa ur nöd, vilken vidskepelse härleder sig från påvetiden, då ett Döparens huvud av trä troddes därstädes hava en undergörande kraft.» När nämnda arbete 1835 trycktes, fanns ej längre något kapell i Skagen att offra i.

Anvisning å litteratur rörande kyrkan finnes bl. a. i undertecknads uppsats »Skaga offerkyrka i Tiveden» i kyrkohistorisk Årsskrift, Trettiotredje årgången, 1933.

Karl Bäckgren

UTGRÄVNINGEN AV GÅNGGRIFTEN I GILLHÖG, BARSEBÄCKS SN, SKÅNE

Under det senast förflutna året ha uttalanden gjorts av amanuensen C. A. Althin i Fornvännen 1944, s. 47, samt av andra, vilka gått ut på att ledarskapet vid de utgrävningar av gånggriften Gillhög i Barsebäcks sn i Skåne, som verkställdes åren 1931—32, icke skulle ha utövats av dåvarande föreståndaren för Historiska museet i Lund, professor O. Rydbeck, utan snarast av hans dåvarande amanuens, framlidne professor J. E. Forssander. Med anledning av dessa vilseledande antydningar har undertecknad, som hade förmånen att få deltaga i nämnda utgrävningar från första dagen till den sista, ansett sig böra lämna följande kortfattade redogörelse för grävningarnas förlopp.

Av professor O. Rydbeck anmodades våren 1931 dåvarande amanuenserna J. E. Forssander, Monica Rydbeck samt undertecknad att deltaga i den av professor Rydbeck planerade undersökningen av gånggriften i Gillhög. Undertecknad erhöi därvid i uppdrag att i första hand utföra de rit-

ningar och uppmätningar, som komme att erfordras. Vid arbetet med dessa ritningar, som under utgrävningarnas gång kommo att omfatta över 100-talet blad med uppmätningar i skala 1:20 och 1:50, erhöll jag alltid instruktioner direkt av grävningens ledaren, professor Rydbeck, som därtill ständigt granskade arbetena och kontrollerade uppmätningens ritningarnas exakthet. Jag var också otaliga gånger vittne till, att skilda instruktioner lämnades såväl till amanuensen J. E. Forssander som till amanuensen M. Rydbeck. Däremot förekom vid intet tillfälle, när professor Rydbeck var närvarande på arbetsplatsen, att instruktioner gävos av amanuensen Forssander till någon av de i undersökningen deltagande.

Vid upptagningen av nya schakt och undersökningsområden erhöles vi alltid direkta order från professor Rydbeck, som under båda somrarna — med ytterst få undantag — dagligen på platsen dirigerade och deltog i grävningarna.

Det första arbete, som utfördes i Gillhög, bestod i kartläggning av området. Detta uppdrogs åt Forssander och undertecknad och kontrollerades på sedvanligt sätt av arbetsledaren, professor Rydbeck. Vid undersökningens början fördes fyndjournal av Forssander. På anhållan av undertecknad förordnade emellertid professor Rydbeck, att fyndjournal skulle föras av samtliga i grävningen deltagande och uppgifterna samlas i en gemensam liggare, som förvarades i en på platsen uppförd kontorsbyggnad. Införandet av fynden och uppgifterna om dessa kontrollerades merendels dagligen av professor Rydbeck. I intet fall förekom, att Forssander utan Rydbecks hörande företog speciella undersökningar inom området.

För undertecknad står det fullkomligt klart, att hela Gillhögsundersökningen var på förhand ytterst noggrant planlagd av professor Rydbeck, som också tillsåg, att ingenting eftersattes eller uraktläts beträffande undersökningarnas systematiska genomförande enligt det av honom uppgjorda programmet.

En redogörelse för grävningarna har lämnats av professor Rydbeck i uppsatsen »Stenkammargravar i Barsebäck», intagen i »Arkeologiska studier tillägnade H. K. H. Kronprins Gustaf Adolf» (Sthlm 1932, s. 28—47). H. K. H. Kronprinsen deltog under båda somrarna nästan hela tiden i utgrävningarna.

Av det ovan anförda framgår, att professor Rydbeck såväl formellt som reellt utövade ledningen av den på hans initiativ företagna undersökningen. Ingen av de övriga deltagarna gjorde sådana självständiga insatser, att han ur någon synpunkt skulle kunna betecknas som arbetsledare. Den ovanligt givande undersökningens lyckliga förlopp berodde sålunda på professor Rydbecks uppläggning av arbetsplanen och på hans skickliga och noggranna ledning av grävningarna, varvid han kontrollerade, att planen följdes i detalj.

Lund i juni 1945.

Harald Olsson